

UCHWAŁA

Dnia 26 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Konrad Wytrykowski

SSN Paweł Zubert

Protokolant Marta Brzezińska

z udziałem przedstawiciela wnioskodawcy prokuratora Łukasza Radke z Prokuratury Krajowej

w sprawie sędziego Sądu Okręgowego w R. R. F., po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 26 stycznia 2021 roku zażalenia wniesionego przez sędziego R. F. na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2020 roku, sygn. I DO 46/20;

podjął uchwałę:

- 1. utrzymuje w mocy w zaskarżonej części uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2020 roku, sygn. I DO 46/20;**
- 2. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Uchwałą z dnia 14 października 2020 r., sygn. akt I DO 46/20, Sąd Najwyższy Izba Dyscyplinarna Wydział I, zezwolił na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej **R. F. - sędziego Sądu Okręgowego w R.** za czyn z art. 178a § 1 k.k., polegający na tym, iż w dniu 13 października 2020 r. w R., znajdując się w stanie nietrzeźwości wynoszącym 0,63 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, prowadził w ruchu lądowym ulicą G. pojazd mechaniczny marki S. nr rej. (...). Jednocześnie, kierując się treścią art. 129 § 2 i 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 365, ze zmianami), zawiesił sędziego w

czynnościach służbowych oraz obniżył mu wysokość wynagrodzenia na czas trwania zawieszenia o 45%.

Powyższą uchwałę Sądu Najwyższego Izby Dyscyplinarnej z 14 października 2020 r. zaskarżył sędzia R. F. w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w pkt 3 dotyczącym obniżenia o 45% wysokości wynagrodzenia na czas trwania zawieszenia w czynnościach służbowych. W zażaleniu z 20 października 2020 r. podniósł swoją dotychczasową niekaralność, kompetencje, których wyrazem miało być powierzenie mu funkcji Przewodniczącego Wydziału [...] Sądu Okręgowego w R. oraz fakt finansowego wspierania swojej córki – aplikantki radcowskiej.

Na podstawie powyższej argumentacji obwiniony zawnioskował o zmianę rozstrzygnięcia poprzez obniżenie wynagrodzenia na czas swojego zawieszenia w czynnościach służbowych, w granicach zbliżonych do dolnego progu przewidzianego w przepisie art. 129 § 3 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie jest niezasadne, co doprowadziło do utrzymania w mocy uchwały sądu I instancji w zaskarżonej części.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie nie budzi wątpliwości i nie jest kwestionowany przez sędziego R. F., podobnie jak zasadność zawieszenia go w czynnościach służbowych oraz sam fakt obniżenia wynagrodzenia. Oczywistym jest bowiem, iż w realiach niniejszej sprawy, stosownie do treści art. 129 § 3 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, sąd wydając uchwałę o zawieszeniu sędziego w czynnościach służbowych, musi jednocześnie orzec o obniżeniu należnego temu sędziemu wynagrodzenia w granicach w tym przepisie wskazanych. Odstąpienie od ustawowego maksimum (50% wysokości) możliwe jest tylko w nadzwyczajnych okolicznościach, w sytuacji, w której obwiniony na skutek jego zastosowania popadłby w niedostatek albo przynajmniej w sposób znaczący pogorszyłaby się jego sytuacja majątkowa. Pamiętać należy, iż stan taki jest konsekwencją uznania, iż zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez niego przestępstwa, który to czyn rozważany w kategoriach

przewinienia dyscyplinarnego charakteryzuje się najwyższym stopniem korporacyjnej szkodliwości. Ta zaś wyznacza poziom wymaganej i oczekiwanej represyjności stosowania tego rodzaju środków dyscyplinarnych.

Pamiętać należy, iż w przypadku sędziów (lub prokuratorów) społeczne oddziaływanie tego typu czynów jest o wiele większe i groźniejsze niż w przypadku zwykłego przeciętnego obywatela. Od sędziów (i prokuratorów) wymaga się bezwzględnego przestrzegania przepisów prawa, co sprawia, że każde ich naruszenie ma bardzo poważny wydźwięk społeczny. Uderza bowiem bezpośrednio w godność urzędu sędziego, statuującą pewien standard zachowania w różnych służbowych i poza służbowych relacjach, formułujący wobec nich podwyższone wymagania powodujące, iż powinni oni stanowić rodzaj wzorca praworządności dla innych obywateli (por. postanowienie SN z 27 lipca 2016 r., SDI 6/16, LEX 2087824; postanowienie SN z 23 lipca 2020 r., II DO 3/20, niepubl.). Godność sprawowanej funkcji sędziego zostaje zatem naruszona, gdy ten jest sprawcą naruszenia porządku prawnego, polegającego na popełnieniu każdego przestępstwa, w tym także nieumyślnego (por. wyrok SN z 22 lutego 2012 r., SNO 2/12, LEX 1215794). Oznacza to, że tymczasowe środki zapobiegawcze w postaci zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych oraz obniżenia mu wynagrodzenia na czas tego zawieszenia spełniają w pewnym zakresie funkcję kompensacyjną zarówno względem państwa, jak i społeczeństwa, a także łagodzą społeczne zgorszenie wywołane samym zaistnieniem przestępstwa, a co za tym idzie - deliktu.

W judykaturze niejednokrotnie podkreślano zresztą, iż decyzja o obniżeniu wynagrodzenia „... wręcz nie może uwzględniać przesłanek innych, niż dotyczących zarzuconego czynu oraz postawy sprawcy oraz, że sytuacja osobista, zdrowotna, rodzinna czy majątkowa sprawcy pozostaje dla oceny o stopniu obniżenia wynagrodzenia bez znaczenia” (uchwała SN z 15 września 2006 r., SNO 48/06, LEX 470263).

Zgadzając się co do zasady z tym stanowiskiem, należy mieć na uwadze, iż w szczególnych okolicznościach wskazane przesłanki mogą być przedmiotem wartościowania skali obniżenia wynagrodzenia, jeżeli rzutują na postawę sprawcy

i stopień jego zawinienia (wyrok SN z 29 czerwca 2012 r., SNO 29/12, LEX 1231621). Dlatego przy podejmowaniu decyzji o wysokości obniżenia wynagrodzenia należy brać pod uwagę okoliczności dotyczące warunków osobistych sędziego, jego stanu rodzinnego, czy sytuacji majątkowej, ale ocenionych także w kontekście stopnia szkodliwości społecznej owych zarzucanych czynów i (zarzucanego) stopnia zawinienia. Wszystkie te okoliczności sąd I instancji rozważył i miarkował rzeczoną wysokość obniżenia wynagrodzenia, rezygnując ze wysokości maksymalnej. Obniżenie o 45% wynagrodzenia sędziego sądu okręgowego nawet w sytuacji, gdy ów sędzia wspomaga materialnie wspomnianą pełnoletnią przecież córkę, nie może zaowocować powstaniem niedostatku. Co najwyżej zmniejszy skalę udzielanej pomocy, co nie jest żadnym stanem nadzwyczajnym, lecz normalną sytuacją życiową, wywołaną nagannym zachowaniem sędziego – umyślnym i zawinionym. Biorąc pod uwagę status materialny sędziego sądu okręgowego, Sąd Najwyższy stoi bezwzględnie na stanowisku, że na sygnalizowane potrzeby dziecka będzie go stać, co najwyżej będzie zmuszony do ograniczania zaspokajania swoich własnych potrzeb wykraczających poza uzasadnione. Dlatego zasądzone przez sąd I instancji obniżenie wynagrodzenia o 45 %, zdaniem Sądu Najwyższego, stanowi środek zapobiegawczy o dostatecznym nasileniu dolegliwości - bez nadmiernego wygenerowania odpowiedzialności po stronie osób najbliższych sprawcy.

Analiza motywacji tej decyzji, dokonana z uwzględnieniem ujawnionych dotychczas w sprawie okoliczności, pozwala uznać jej zasadność i tym samym brak racjonalnych warunków do zmiany tego rozstrzygnięcia. Nie ma - tak prawnych, jak i faktycznych - przesłanek do tego, by zakwestionować zakres wysokości obniżenia należnego sędziemu wynagrodzenia. Podkreślenia wymaga, że określenie poziomu obniżenia wynagrodzenia należy do dyskrecyjnej decyzji sędziowskiej, a wysokość orzeczonego obniżenia jest niższa nawet w stosunku do żądania wyrażonego we wniosku.

Na koniec nadmienić należy, iż wbrew twierdzeniom skarżącego, możliwość zastosowania instytucji przewidzianej w art. 66 k.k., a co za tym idzie uznania w postępowaniu karnym, iż stopień społecznej szkodliwości czynu z art. 178a § 1

k.k. nie jest znaczny, nie powoduje, iż ocena ta ma bezpośrednie przełożenie na ten sam czyn rozważany jako delikt dyscyplinarny, chociażby z przyczyn wspomnianych wyżej. Abstrahując od takiego antycypacyjnego wnioskowania, sama możliwość warunkowego umorzenia postępowania karnego nie ma żadnego wpływu na wysokość obniżenia wynagrodzenia sędziego, albowiem instytucja ta immanentnie powiązana jest z postępowaniem dyscyplinarnym, co ogranicza jej funkcjonalne oddziaływanie tylko do sfery służbowej. Represyjność obniżenia wynagrodzenia, wzmacniając funkcję zabezpieczającą i wychowawczą zawieszenia, ma bowiem wzbudzić refleksję nad nieodpowiedzialnym zachowaniem sędziego poprzez ekonomiczne oddziaływanie i skłonić go do przestrzegania porządku prawnego (postanowienie SN z 12 czerwca 2019 r., II DO 2/19, LEX 2683363).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.